

UR NYHETERNA

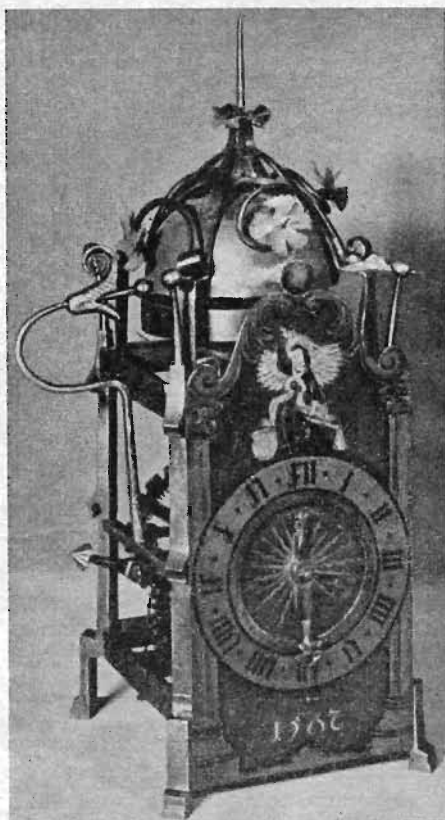
TIDNING FÖR URTEKNIK OCH URHANDEL

Årg. 15

Aug. 1958

Nr 8

Gotiskt väggur från Winterthur

Väggur av Erhard Liechti 1587.

Gotiken är sista skedet av medeltiden och får sin efterföljare i renässansen. Det tog tid, innan denna senare epok blev helt dominerande och ännu ett gott stycke in på 1500-talet dröjde gotiska element kvar. I enstaka fall, som i ovan avbildade ur, dröjde stilen kvar ända till slutet av 1500-talet.

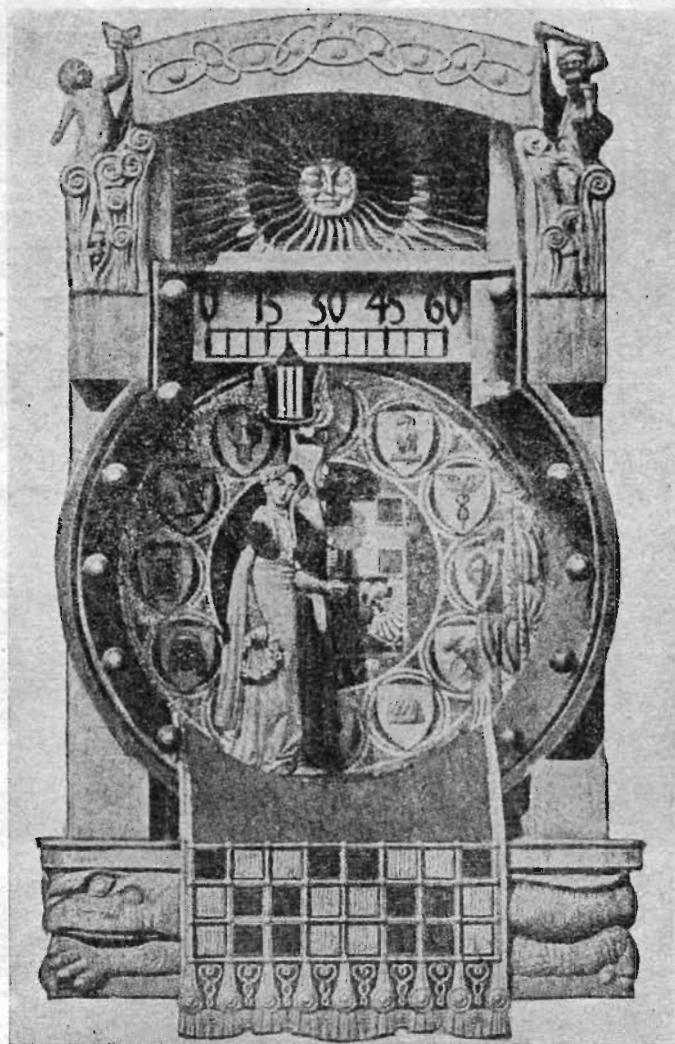
Detta ur i gotisk stil är helt av järn och är av den typ, som är gjord för att placeras på en väggkonsol. Dessa ur är ganska enkla i sin konstruktion men uppvisa ett föredömligt hantverk med särskild dekorativ omsorg lagd på pirlarna, klockställning, hamrarna och framsidan med tavla och visare.

Uret är givetvis ett lodur — hjulur kallades dessa ur även för att skilja dem från sand- och solur — med spindel och slår hel- och halvtimmar. Framsidan, som visar vissa renässansdrag, är rödmålad med ängeln i blått och vitt. Liksom på alla ur av denna gamla typ är verket öppet; det var först i senare typer man klädde in verket för att skydda det för damm m. m.

På nedre sidostycket av stativet är urmakarens signatur inslagen 15 E * L 87, vilket anger, att Erhard Liechti från Winterthur är upphovsmannen till uret, som färdigställdes 1587.

Familjen Liechti var egentligen en smed- och finmekanikerfamilj, som slog sig på att fabricera tornur. Det var innan urmakarna blivit eget skrä; de hörde då hemma bland smeder och klensmeder. En av familjen, Laurentius Liechti, kallades till München för att bygga ett s. k. konstur till Frauenkirche. Han nämnes ännu 1545 och byggde bl. a. ett ur med rörliga figurer till Thann m. m. Vackra ur ha bevarats, vilka bära gott vittnesbörd om familjemedlemmarnas konstfärdighet och mekaniska begåvning. Bilden är lånad ur J. Otto Scherers "Antike Pendulen".

Ett konstur i Wien

Hertig Leopold VI av Babenberg med gemål.

Ett synnerligen förnämligt konstur från våra dagar kan Der hohe Markt, denna urgamla plats i Wien, uppvisa. Uret pryder det dubbelpalats som försäkringsbolaget "Der Anker" residerar i och det är även detta bolag, som för tjugo år sedan lät uppföra det förnämliga konsturet.

Vid utförandet av detta ur ville sty-

På grund av tekniska orsaker utkommer icke Urnyheterna med något specialnummer (nr 7) utan kommer detta nummer efter nr 6 som nummer 8.

Utkommer med ett nr varje månad.

Ansvarig utgivare:

Chefsurmakare Bertil Nilsson

Redaktionens adress:

Stortorget 3, Malmö. Telefon 714 45

SYDÖV. KLICHE- & TRYCKERI A.-B., MALMÖ 1958

relsen ha uttryckt dels, att denna plats var den äldsta i den gamla Donaustaden och dels erinra om, att bolaget är ett livförsäkringsbolag.

Den, som fick uppdraget att lösa uppgiften, var Wienprofessorn Franz von Matsch, som förträffligt löst sin uppgift. Vindobona hette Wien under romartiden och på platsen för "Ankerhof" fanns torget — forum — redan då, och här hade man liksom i andra romerska rikets städer ett solur uppställt. Här var också den plats, där Wien hade sitt första mekaniska ur. Det var därför endast att fortsätta traditionen, när man lät den moderna tiden representeras av ett ur, präglad av historiskt vetande, teknisk kunnighet och konstnärlig inspiration.

Uret är placerat på en förbindelsebro med en spännvidd på 10 m. och med en genomfartshöjd på 7,5 m. Själva bron har fyra kraftiga konsoler, på vilkas framsida Adam och Eva avbildas, medan baksidan prydes av ånglar och onda andemakter. På brons undersida ses en relieff, som symboliserar livets eviga gåta med fyra stora, bevingade sfinxer samt

världsgloben och djurkretsen.

Bron ger i mycket intryck av en loggia med fyra svarta pelare av syenit och fasaden är belagd med plattor av pavenogranit.

På brons uppstickande mittparti ser man ett runt fält med en diameter på fyra m., i vilket det egentliga uret har sin plats. Detta runda fält krönes till vänster av en symbol för livet: ett barn med en fjäril, och till höger av dödens sinnebild: dödens gestalt med timglas; båda figurerna uppstigande ur stiliserade flammor. Mellan dessa båda figurer är ett fält med en leende sol i mitten med utgående strålar, som tjänstgöra som ett galler framför det mångstämmiga orgelverk, med vilket skilda melodier spelas varje heltimme. En vacker treklang, som frambringas av särskilt instrument, anger timbytet.

Under det nämnda cirkelrunda fältet ligger som bärfigur basiliken, ett fabeldjur ur antik naturalhistoria, som väl går igen i den gamla folktraditionens lindorm.

Mittpartiet av detta odjur är täckt (Forts. å sid. 6)

Välj effektiva RENGÖRINGSMEDEL

SVENSKA

Nr 7060

R. T. Rengöringsvätska,
färdigblandad

dunk à 1 lit. Kr. 3:—

" " 5 " " 11:50

Nr 7062

R. T. Rengöringsvätska,
koncentrerad

flaska à 100 gr Kr. 4:—

ENGELSKA

Nr 7696/1

NATIONAL Rengöringsvätska,
färdigblandad

dunk à 4,5 lit. Kr. 13:60

Nr 7696/3

NATIONAL Spolvätska

" " 4,5 " " 17:50

TYSKA

Nr 7070 UROFIX Rengöringsvätska 1:10,
koncentrerad

flaska à 100 gr Kr. 3:80

Nr 7071 ELMA Rengöringsvätska 1:9,
koncentrerad

plastflaska à ½ lit. " 16:75

Nr 7072

ELMA TULON Spolvätska

dunk à 1 lit. " 11:80

dunk à 2 ½ lit. " 25:50

Nr 7073

UHRMACHERTROST Specialvätska för
rengöring av spiraler och urstenar från
beckad olja. Plastskål för doppning
medföljer.

flaska à 30 gr. " 3:90

Nr 7075

RENOVIRIN NEU, Giftfritt ädelmetall-
rengöringsmedel

flaska à 0,35 lit. " 7:15

" " 0,70 " " 12:75

Nr 7076 RENOVIRIN CREME. Giftfritt puts-
och polermedel för alla metaller, tub

" 1:30

SCHWEIZISKA

Nr 7063

IMBAYOL Rengöringsvätska 1:10,
koncentrerad

flaska à 200 gr Kr. 6:90

Nr 7064

F 45 Spolvätska (även lämplig för ren-
göring av spiraler, hålsténar, ankar-
stenar etc. från beckad olja)

flaska à 200 gr Kr. 3:60

dunk à 1 kg " 7:95

" à 5 " " 32:50

Nr 2552

ONE-DIP SOLUTION Specialvätska för
rengöring av spiraler, hålsténar, an-
karstenar etc. från beckad olja.

flaska à 30 gr " 4:30

..Tick..Tack

SMÅPLOCK UR DAGBOKEN...

Sommaren och armbandsuret

Nu är det den årstid, då man åter bör erinra om, att man skall vara aktsam om sin trogne tjänare, fick- och armbandsuret. Sommaren inrymmer, som ofta påpekats, många farligheter för småuren, som man bär på sig.

Visserligen köper man numera vattenfäta armbandsur, men det är därmed ingalunda meningen, att man skall ha dem på sig i badet. Ett väl soluppvärmt ur avkyles hastigt i vattnet och det är ingalunda av godo.

För övrigt skall man ej någon längre tid låta den direkta solvärmen påverka sitt ur. Uret är ej värmeisolerat och dess olika delar påverkas därför av solvärmen. Värmen gör ju att kroppar — bl. a. metall — utvidga sig och en rörelse uppstår således i metallen. Vid avkylning återgår den till sin normala konsistens, men rörelsen kan ske olikformigt och då blir det lätt fel på någon punkt.

Värmen påverkar också oljan i uret och även det är en sak av betydelse att tänka på. Även urtavlan skall man ej onödigtvis exponera i solsken; den tar lätt skada av dylik behandling.

Så skall man se till, att man ej öppnar uret så att verket ligger blottat. Damm, sandkorn, fuktighet tränga lätt in och skada de fina delarna i verket. Naturligtvis skall man inte ha verket så, att man andas över och i det, det är ju att släppa in fuktighet direkt i uret.

Uret är numera stötsäkert, men det är lätt att utsätta det för så kraftiga stötar, att säkringen förstöres. Se därför upp med de hårda tagen, när man är ute och på sommarvistelsen.

Och så se efter, att skolungdomen vårdar sina armbandsur. De böra hålla åtminstone skoltiden ut och till den räknas även ferierna.

Cock.

Väckarur med belysning

Även väckaruret är föremål för förbättringar både i fråga om verket och exteriören. Det är ju också helt naturligt, att denna nyttiga tjänare, som stundligen beskådas, skall följa med tidens krav. En nyhet av tilltalande slag på området ifråga är ovan avbildade väckarur, märke Schmid.

Det nya förutom den tilltalande formen och verkets kända kvalitet, är att det är ett väckarur, som kombinerats med bordslampa med batteri. Belysningen är inkopplad med väckningssignalen och utlöses automatiskt. Verket är ett 36-timmarsverk och urtavlan har en diameter på 61 mm. Sockeln, som är av mässing, är 12 cm. hög och urets totalhöjd är 25 cm.

Urmakarna Fredman

Carl Mikael Bellman har odödliggjort Stockholmsurmakaren Johan (Jean) Fredman, vilken av skalden anges som "Fredman; namnkunnig urmakare i Stockholm, utan ur, verkstad och för-lag". Det är också efter denne, som både "Fredmans epistlar" och "Fredmans sånger" fått sina titlar. Denne Fredman företedde i sin sista levnadsperiod bilden av en tämligen avsigkommen borgare och det är i den egenskapen Bellman sett honom i sina ungdoms-år. Skalden var nämligen tjugosju år gammal, när Johan Fredman år 1767 gick ur tiden c:a 55 år gammal. Han nådde alltså snäva ålder som skalden själv.

Johan Fredman var ingalunda den förste i yrket. Hans fader Andreas (Anders) Andersson Fredman var nämligen urmakare i Stockholm, där han år 1712 blev mästare i ämbetet. Han hade då åren 1705—09 arbetat hos urmakaren och åldermannen i Stockholms urmakareämbete Johan Wideman d. ä., som ursprungligen kommit från Tyskland († 1717).

Andreas Fredman var en ansedd yrkesutövare och blev bisittare i urmakareämbetet 1725, ett uppdrag, som han

beklädde till sin död 1737. Bouppteckningen efter honom visade, att han var en besutten man.

Andreas Fredman var gift två gånger. Hans första hustru var änka efter en trädgårdsmästare Erik Lindgreen och med denne hade hon sonen Erik Lindgreen, som även var urmakare. I sitt äktenskap med Lindgreens änka hade Andreas Fredman två söner, ovannämnde Johan samt Carl, båda urmakare. Två år före sin död gifte Andreas Fredman sig med Maria Lindberg.

Av Andreas Fredmans arbeten äger Nordiska museet ett fyrsidigt, förgyllt reseur av brons, signerat 1734. Dessutom är ett biblioteksur från 1712 av hans hand känt.

Äldste sonen Johan (Jean) Fredman var född 1712 eller -13 och det är den kände Bellmantypen. Han lärde yrket hos fadern och förkovrade sig sedan i utlandet, vilket framgår av bouppteckningen efter modern år 1733, då han ej var närvarande utan uppgavs som rest till utlandet på urmakareprofession. År 1736 antogs han till mästare i hemstadens urmakareämbete, där han blev ålderman 1741. Denna syssla avsåg han sig 1745, då han blev kungl. hovurma-

kare, då Johan Scherner inträdde i hans ställe. Denne dog emellertid 1748 och då blev Fredman åter ålderman.

År 1745 hade han ingått äktenskap med framlidne lärftskramhandlaren Anders Holmgrens efterlevande Katarina. Hon var åtskilliga år äldre än han och äktenskapet blev i hög grad olyckligt, eftersom kontrahenterna ej passade för varandra. Det var ständiga strider dem emellan, som stundom urartade till handgripligheter. Det hela slutade med en minst sagt skandalös process. Hustrun dog 1752 och Fredman, som tydligen redan förut ej alltför väl skött sin rörelse, började mer och mer komma ut på det sluttande planet. Han begärde nu att bli befriad från åldermannasysslan och år 1758 fann han sig även böra lämna hovurmakaresysslan.

Som yrkesman tillhör Johan Fredman de mera framstående på sin tid. Golvur av hans hand ha bevarats till vår tid liksom ock ett par bordsur, som finnas på Drottningholms slott, samtliga goda bevis på hans yrkeskunnighet. Det bekanta natur, som äges av Stockholms stadsmuseum understryker hans skicklighet.

Brodern Carl Fredman var född 1717.

Han torde ha lärt yrket hos fadern och både in- och utskrevs i ämbetet år 1733, således helt ung. I bouppteckningen efter fadern uppgavs Carl vara rest utomlands på sin profession och sades vid tillfället ifråga vara i London.

Troligen på 1740-talet bosatte han sig i Neapel såsom urmakare, där han uppges ha blivit svensk konsul år 1749. Han dog här någon gång i senare delen av 1700-talet.

Han var emellertid hemma i sin fädernestad år 1750 och ingav då till k. m:t en intressant skrivelse, som ännu är bevarad.

I denna meddelas, att han till riksens ständers manufakturkontor gjort erbjudandet att inom fyra år återvända till Stockholm och anlägga en urfabrik. Manufakturkontoret hade för ändamålet tillagt hans "brorson, som nu fyllt 21 år, 300 daler årligen samt härstädes lärt sig urmakarekonsten och ämnar med mig begiva sig till England för att därstädes evertuera sig uti allt vad till den konsten hörer".

För att få svensk arbetskraft till den tillärnade fabriken föreslog Fredman, att man skulle taga tolv gossar från barnhuset och utbilda dem. De skulle ställas till Fredmans disposition, som skulle låta dem få utbildning dels i London och dels i Genève. För varje barn fordrades 1200 daler rmt. Han tillägger också, att han före hemresan av sicilianska hovet erbjudits 1000 dukater i årlig lön, om han ville dra försorg om, att en urfabrik bleve anlagd i Neapel. Dock föredrog han, att låta sitt eget fädernesland komma i främsta rummet.

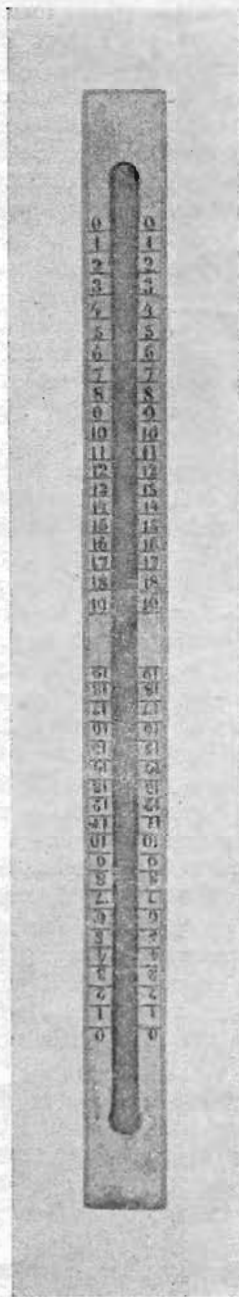
Av Fredmans förslag blev, vad man vet, intet och själv återvände han, som ovan sagts, till Neapel.

Vad beträffar den ovanföre nämnde brorsonen, så torde det röra sig om Johan Lindgren, vars far var halvbror till Carl Fredman. Han var född omkring 1730 och blev mästare i Stockholm 1761 men avled samma år.

När The National Co, Elgin, Ill. år c:a 1865 sände ut sitt första ur, fick detta nr 100. Det var ett ur med feintonenarsverk och det fick namnet B. W. Raymond. Orsaken härtill var, att det var denne herre, som var chef för företaget. Detta ändrade så 1875 namnet till Elgin National Watch Co, Elgin, Ill. Beträffande det ovannämnda uret, kan meddelas, att det ännu finnes. Och vad mera är, det kan gå lika stadigt, som för nio decennier sedan. Det ingår i en samling antika ur i Elgin National Watch Co:s ägo.

Ovanligt timglas

Sandur avsett för tjugo minuter.

Timglasets, sanduret, som blev den stora konkurrenten till vattenuret bortemot år 1400, var en tidmätare, som var mycket brukbar. För att hålla reda på tiden till sjöss, hur länge predikan varat o. s. v. var timglasets ovärderligt. De vanligaste sanduren mätta timmar eller halvtimmar — därav namnet timglas — men det finnes även sandur, som äro inställda på så kort tid som minuter. Det här avbildade sanduret är just ett sådant "minutglas", graderat upp till 19 och alltså avsett för högst 20 minuter. Den ovanliga tidmätaren äges av Science Museum, London.

VI STÄNGER EJ

UNDER SEMESTER- TIDEN

TILL KUNDERNAS
TJÄNST ÅRET OM

Aktiebolaget

RÄTT TID

Malmö

Stockholm

SÄLJ TÄRNAN *automatic*

VINN
*en av resorna
till Schweiz*

ÖKA
*omsättningen med hjälp
av annonserna i vecko-
pressen om*

TÄRNAN *automatic*

ref. nr 379
Riktpris 173:—

En gros genom

Aktiebolaget Rätt Tid
Malmö Stockholm

ETT KONSTUR I WIEN.

(Forts. fr. sid. 2)

av ett hyende, som hänger ned från det runda mittfältet.

I brons båda hörn uppväxa två rosenstockar, drivna i metall och förgyllda.

På urets baksida är en stor urtavla placerad. Fyra barnfigurer ersätta framsidans pelare och som krön tjänar ett epitafium flankerat av två spejande falkar och överst i mitten ser man ett förgyllt ankare.

Själva uret anger tiden på ett mindre vanligt sätt. Under gallret med solen löper en sifferskala från 0 till 60 med siffror för var femtonde minut. I det runda fältets mitt visa sig tolv figurer och de ange timordningen med en över figuren anbragt romersk siffra.

Tiden anges alltså sålunda. Kl. 1 t. ex. kommer en figur till synes — i detta fall Markus Aurelius — och siffran I framträder. Figuren står först stilla under siffran noll och börjar därefter röra sig mot höger. När den nått siffran 60 är timmen gången och figuren växlar om till II och figur I försvinner.

Var och en av de historiska figurerna använder sålunda precis en timme för att tillryggälägga avståndet mellan 0 och 60. Att figurerna valts i historisk tidsföljd är tämligen tydligt.

Ur Wiens långa historia har det gällt att välja ut personer, som äro signifikativa för själva staden. Att det då understundom visat sig lämpligt att ta med dubbelporätt är ingenting att säga om. Valet har gjorts även med tanken på, att de avporätterade personerna någon gång under sin levnadstid vandrat över den plats, där deras minne nu återupplivats.

Höjden på figurerna varierar mellan 2,60 och 2,80 m. De äro drivna i koppar, förgyllda och målade med färger, som stå emot väderlekens påfrestningar.

Man kan även ordna så, att man vid tillfällen, när så önskas, kan låta alla figurerna passera revy och samtidigt låta de olika melodier ljuda, som ledsaga dem. När kl. är 12 på middagen, får man t. ex. se hela den historiska raden av historiska figurer passera. Men när klockan slår ett, återvänder uret till sin vanliga ordning.

Mittfältet, mot vilket figurerna framträda, är mosaikinlagt. Det är ett i allo förnämligt arbete i glas, metall och marmor. I centrum ser man Wiens gamla borgarvapen: två dubbelörnar och två vita kors i rött fält. Utåt begränsas detta fält av större och mindre hjärtan, som förgyllts. Utanför centralfältet är en krets av tolv vapensköldar med olika symboler, såsom vetenskap, konst, sång, teater o. s. v. och sist men inte minst symbolerna för Wiens goda bord och lovprisade drycker.

Vid timslagen visa sig följande figurer, vilka under skiftande perioder i ett eller annat avseende ingripit i staden

Wiens historia. Varje figurs framträdande beledsagas av för ämnet och personen särskilt vald musik.

Kl. 1—2 visar sig Markus Aurelius, "filosofen på tronen", den romerske kejsaren, som år 180 e. Kr. dog i Wien. Han vistades länge i staden och räknas som den förste kände skriftställaren från Wien. Han framträder i romersk dräkt med brun toga och gyllene bröstbarnesk. Vid bältet bär han ett kort svärd. En skrivtavla i ena handen och en stilus i den andra ange, att han är i beredskap att nedteckna sina filosofiska tankar.

Kejsaren var stor älskare av musik och under den tid han vistades i Wien betydde han mycket för musiklivet i staden. Den melodi, som beledsagar honom, är den, som tillhör Pidadros' pytiska segersång (c:a 473 f. Kr.).

Kl. 2—3 uppträder Karl den store. År 800 kröntes han till kejsare i Rom. Han anses vara den, som grundlagt S:t Petrikyrkan i Wien. Han avbildas på uret i profil med långt, brunt hår och långt skägg. På huvudet har han kejsarkronan och i ena handen riksäpplet. Dessutom bär han de berömda, med pärlor och ädelstenar smyckade handskarna, rikssvärdet, den praktfulla dräkten och den pärlstickade kröningsmanteln — samtliga dessa insignier förvaras ännu i det näraliggande Hofburgs skattkammare. Som musik till denna bild har tagits melodien till Hildebrandsången ur sagan om Didrik av Bern. Musiken och dikten anspela på, att Karl den store befriade österrikiska området från avärerna och därmed satte stopp för det asiatiska framträngandet, som hotade att bli den västerländska kulturen övermäktigt.

I timslaget 3—4 stiger en dubbelbild fram på uret. Det är den ärorike hertig Leopold VI av Babenberg (1176—1230) med sin gemål Thedora av Bysanz i grön, rikt bäljande dräkt, med pärlprytt hår och ett diadem av pärlor och smaragder. För detta par ljuder en sång ur sagan om Nibelungen från omkring år 1200. Man anser, att denna gamla hjältesaga fått sin gestaltning på nederösterrikiskt område och valet av melodin accentuerar väl hertig Leopolds sångglada tid.

Under timmen 4—5 får man beundra den frejdade minnessångaren Walther von der Vogelweide (1163—1230). Han uppträder med riddarsvärdet och sitt strängaspel. Den sång, som beledsagar honom, är hans egen korsfararsång från år 1228. Sångaren var ej blott en framstående skald utan även en stor musikalisk begåvning, som väl förstod att arrangera sina melodier. Melodien till denna korsfararsång arrangerad på skaldens sätt i dorisk kyrkotonaart och rik på melismer är ännu i behåll och det är i denna utformning som melodien återges i "Anker"-uret.

Kl. 5—6 ser man åter ett dubbel-

porträtt: kung Rudolf av Habsburg (1218—1291) och hans gemål Anna av Hohenberg. Krona, diadem och spira äro de attributer, som härskarparet utrustats med. En omkring år 1280 diktad lovsång till Rudolf av Habsburgs ära ansluter sig till denna bild.

Under timmen 6—7 synes mästare Puchsbaum (f. 1454), byggmästaren, som byggde S:t Stephansdomen i Wien. Han är representanten för de sköna konsterna och jämväl för hantverket och bär som tecken härpå cirkel och vinkelhake. Hans bild ackompanjeras av den från 1400-talet stammande balladen "Det står ett slott i Österrik", som räknas som en av pärlorna i det gamla Wiens sångskatt.

Kl. 7—8 är "den siste riddarens" timme. Det är Maximilian I (f. 1519), som i historien fått detta tillnamn. Från Albrecht Dürers porträtt är hans bild välkänd och det är också efter denna, som han framställts — i stor hatt och med gyllene skinnets insignier i riddarkejsaren. Kejsarens hovkompositör Heinrich Isaac komponerade c:a år 1500 madrigalen "Innsbruck, dig måste jag lämna" och det är den, som spelar, när kejsarbilderna träder fram. Maximilian I var det som grundade Wiens hovkapell och därmed grundlade stadens anseende som den förnämsta musikstaden.

Kl. 8—9 ser man borgmästare Joh. Andreas von Liebenberg (1627—83), som beledsagades av en mycket populär Wiensvisa från 1600-talet "O, du lieber Augustin". Melodin har senare utbytts mot den s. k. nederländska bönetacksångelsen.

Vad den första melodien beträffar, så var den vald just som en illustration till Liebenbergs tid. Man hade nämligen då i Wien en kringvandrande sångare, som drog från vinstuga till vinstuga och med gott humör sjöng sina visor. Han kallades alltid "lieber Augustin". När pesten år 1679 strax före turkarnas andra belägring rasade i Wien, låg sorgen tung över staden. Den ende, som höll modet uppe och med oförbrännelig optimism sjöng sina visor var "lieber Augustin". Även om nu denne representant för det odödliga Wien försvunnit från nuet, så lever hans minne dock kvar i Augustinbrunnen i Wien.

Kl. 9—10 är det greve Ernst Rüdiger von Starhemberg, som avlöser borgmästaren von Liebenberg. Det var Starhemberg, som 1683 försvarade Wien. Han har också krigarens stolta hållning. Han har enligt tidens mode lång peruk och står med draget svärd och studerar försvarsplanen, som han håller i ena handen. Han står, som om han även lyssnade till Hans Mich. Moscheroschs — bättre känd under diktarpseudonymen Philander von Sittenwald — stridsång från 1600-talet: "Gån tappert på, I mina stridskamrater".

Prins Eugen av Savoyen, den lysande

Inbjudan till Urmakare

VÄLKOMMEN TILL MALMÖ I SOMMAR — och till AB RÄTT TID!

Ni inbjudes att bese landets största och modernaste fournityr-, verktygs- och uravdelningar. Mitt i stan i byggnadskomplexet Arkaden finner Ni oss. Ni erhåller fri garageplats så länge Ni vill i samma hus. Ni är välkommen vilken dag som helst — vi stänger ej under semestertiden. Om Ni meddelar i god tid ordnar vi hotellrum åt Er. Vårt marketenteri bjuder på kaffe och friska drycker hela dagen. Välkommen med hela familjen till intressanta och angenäma dagar i Malmö!

AKTIEBOLAGET RÄTT TID Stora Nygatan 31 Malmö Tel. 752 20

URKOMISK

— Är det nödvändigt för er att dyka just framför mej?

— Ja, jag ville bara se hur mycket damens klocka var.

fältherrebeväring (1663—1736) är att beskåda mellan kl. 10—11. Hans melodi är "Prins Eugen, den ädle riddaren", som tillkom år 1719 och är byggd på stormningen av Belgrad två år förut. Denna folkliga visa är i vist avseende märklig, i det att den är komponerad i 5/4 takt.

Tiden kl. 11—12 behärskas av drottningen och kejsarinnan Maria Theresia (1717—80) och hennes gemål kejsar Franz I. Kejsarinnan är iförd himmelsblå dräkt, rikt silverstickad. Hon har spiran i ena handen och är prydd med ett diamanthängsamt samt förnämliga örhängen m. m. Ett leende svävar över hennes läppar, som om hon förnöjdes av den Mozartmenuett, som spelas. Det är för övrigt densamma som det sexåriga underbarnet Mozart spelade för henne år 1762.

Sluttimmen kl. 12—1 framträder "Fader Haydn" (1732—1809), tonkonstens mästare. Han visar sig i profil och hans attribut äro stråken och fiolen. Ursprungligen spelades den österrikiska folkhymsen, som ju är ett verk av Haydn. Numera är den ersatt med den kända koralen ur kompositörens oratorium "Skapelsen".

"Ankeruret" är med rätta ett beundrat ur. Det är både originellt och som tidmätare mycket pålitligt. Prof. Franz von Matsch har ej blott framlagt grundidén och utarbetat kompositionen, han har även utfört ritningarna till urkonstruktionen och därmed samhörande beräkningar. Han är även skaparen av bryggans arkitektur och han har dess-

utom utfört alla de plastiska modellerna och de konstnärliga detaljritningarna ej blott till uret utan även till den historiska figursviten. Målningen och förgyllningen på denna har han även utfört och dessutom varit ledaren för arbetet i sin helhet.

(Efter dr Alma Helfrich-Dörner i "Die Uhr")

Benjamin Leja, som på sin tid grundade sina miljoner på att sälja allehanda gottköpsvaror, ett företag, som i viss mån fortsatts i Nordiska kompaniet, var egentligen från Hamburg och lämnade sina stamfränder 1826 för att slå sig ner i Sverige. Han fick så småningom titeln "hovoptiker". På sina marknadsresor satte han upp hasardspel och han hade t. o. m. ett elegant spelhus på Ramlösa brunn. Leja var en mycket populär person, alltid redo att pruta, alltid älskvärd och roande, speciellt som han alltid talade sin lustiga rotväliska. Och af färer kunde han göra.

Vid en julförsäljning var han livligt med i kommersen och utlovade, att var och en, som köpte för ett visst belopp, fick !en lille fickur" i nyårspresent.

Det var ju ett galant erbjudande och det var en hel del, som togo fasta på erbjudandet. Vid årsskiftet var det också en väldig skara köpare, som kommo för att avhämta sitt fickur. Men därav vart intet. De fingo i stället en liten figur i porslän och det var, vad Leja sade sig ha menat med "en lille fickur" (figur).

Anekdoterna om förlorade ur, som trots vidriga öden dock varit i god kondition, när de åter påträffats, äro många. En av dem är från London och handlar om kunden, som köpt en korv och vid uppskärandet av densamma hittade ett damarmbandsur av guld. När det drogs upp gick det oklanderligt. Vid efterforskningar fann man, att uret tillhörde en kvinnlig charkuterist, som, trots det att hon förbjöds bära uret under arbetet men likväl gjort det, tappat det i en maskin utan att kunna få tag i det. Uret hade klarat sig och charkuteristen fick en läxa att lyda order.

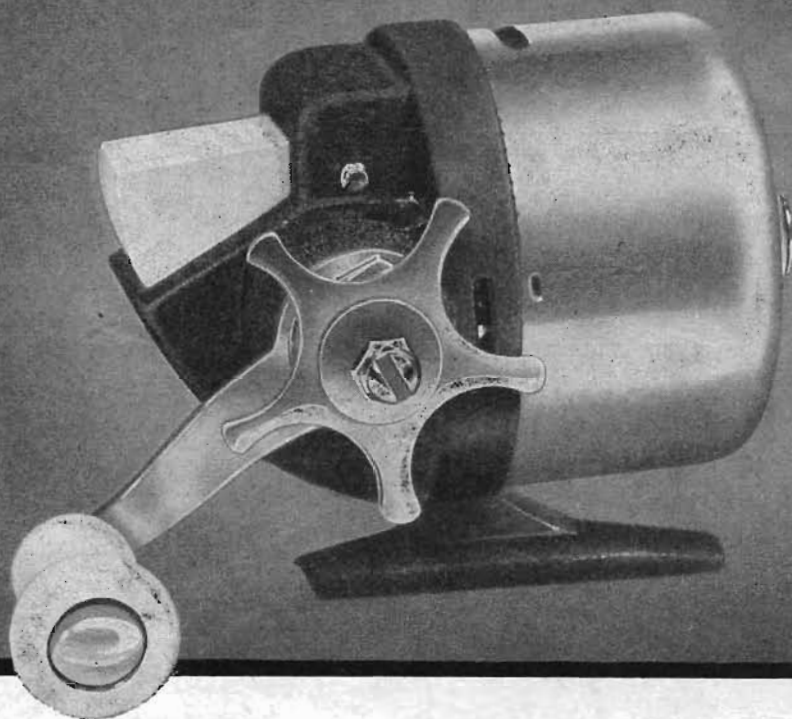
*

I gangsternas förlovade land berättas det om en urhandlare i någon av öststaterna, att han var mycket noga med sin service, speciellt när det gällde en nykommen invandrare. En sådan infann sig en dag och köpte ett guldur. Uret packades in och överlämnades till kunden. Samtidigt stack handlanden till honom en coltrevolver.

— Vad i all sin dag skall jag ha den till? sporde kunden.

— Bättre förekomma än förekommas, sade handlanden. Ni har just köpt ett dyrbart ur hos mig och det är min plikt att se till, att ni också kommer hem med det. Revolvern kan ni lämna igen vid tillfälle.

Det har hänt stora saker på rullfronten!

VICTORY 1000

— den inkapslade haspelrullen
gör sensation världen över

Vad säger Ni om en elegant inkapslad haspelrulle som Ni kan göra långa kast med och som rymmer 240 m 0,25 mm massiv nylonlina — 210 m 0,30 — 175 m 0,35? Inte dåligt eller hur? Men det är inte nog med det. Victory 1000 — som rullen heter — är den enda rulle i världen av sin typ som har linspridning — därav den stora linkapaciteten. Linan lindas jämnt och fint upp på spolen och löper ut lika elegant. Vill Ni lägga betet på exakt plats bromsar Ni upp kastet genom att bekvämt trycka på tumgreppet när betet är i luften. Tumgreppet, som är anatomiskt riktigt utformat, användes också för frikoppling — enkelt och icke tröttande.

Med denna rullsensasjon har Ni absolut linkontroll och behöver inte riskera lintvinning.

Det är inte till mycket glädje att endast räkna upp fördelarna på papperet. Rekvirera i stället i dag från Aktiebolaget Rätt Tid ett tillräckligt antal haspelrullar, spön och övrig fiskeutrustning och starta en vinstgivande försäljning av Victory redskap. Just urmakeraffären är väl lämpad för försäljning av fiskeredskap — alla vet ju att Ni är specialist inom finmekanik!

Passa samtidigt på att rekvirera Victorykatalogen med alla fiskegrejor.

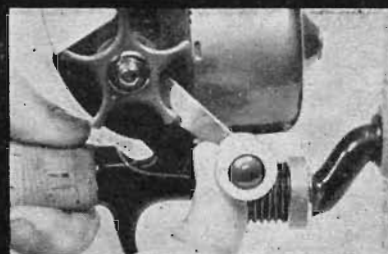
Victory 1000 kostar 95: — och den något förenklade Victory 800 kostar 65: —. Båda ligger i eleganta presentförpackningar.

VICTORY

Detaljbilderna nedan ger en uppfattning om den genomgående överlägsna konstruktionen.

Ubyte av trumma sker blixtsnabbt och utan hjälp av verktyg.

Automatisk backspärr.

Passar till alla spötyper — såväl spinn- som haspelspön.

Axeln till tumgreppet kan lätt lossas utan verktyg. Tumgreppet borttages och drevren är lättåtkomliga för smörjning.

Försäljes en gros till landets urmakare endast genom

AKTIEBOLAGET RÄTT TID —

MALMÖ
STOCKHOLM